

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת

ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

יציאת אבל מביתו לקלפי

שו"ת עם הרב דוד אברהם ספקטור

שאלה

אני יושב שבעה. האם מותר לי לצאת מהבית כדי לבחור בקלפי (בבחירות לכנסת)?

תשובה

- 1] כותב השלחן ערוך יורה דעה סימן שצג סעיף ב: "אבל, שבוע הראשון אינו יוצא מפתח ביתו, ואפילו לשמוע ברכות חופה או ברכות המילה." ומוסיף שם הרמ"א: "הגה: מיהו המיקל לצאת בלילה, מפני הצורך, לא הפסיד. והא דאסור לצאת חוץ לביתו, היינו דוקא לטייל, או למשא ומתן וכדומה, אבל אם שלח מושל אחריו או שצריך לילך בדרך או לשאר דברים הצריכים לו הרבה, כגון דבר האבד, מותר לו לצאת וכן נוהגין."
- 2] והוא הדין בהליכה לקלפי בלילה (קלפי פתוח עד 22.00) יש בזה צורך וזה דבר האבד, כיון שרק באותו יום אפשר לבחור. וכל זה מותר לעת עתה שעדיין אין נוהל של מסירת יפוי כח, באופן שאבל יכול דרך שליח לבחור מביתו ועוד חזון למועד לתקן את הדבר הזה לכתחילה.
- 3] לפי השלחן ערוך אסור לאבל לצאת מביתו אפילו לדבר מצוה, כגון לשמוע ברכות חופה או ברכות מילה. מכל מקום כל זה במצוה שאינו מחוייב בה בעצמו, בגופו, כפי שכותב הש"ך שם ס"ק ג: "אף על גב דאבל חייב בכל המצוות היינו במצוות עשה שבגופו כגון ציצית ותפילין או למול את בנו אבל לילך לחופה או למילה לשמוע הברכות בשביל גמילות חסד אין לו לצאת מפתח ביתו."
- הצבעה לבחירות היא מצוה שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים ולעת עתה גם לא על ידי יפוי כח וזה מצוה שיש לו לקיים בגופו וללכת לקלפי וכן פסק הגר"ש אלישיב שליט"א: "ההצבעה לבחירות איננה רשות כי אם חובה." (גליון בחירות שבט תשס"ט, אגודת ישראל-דגל התורה). ולפי זה גם מצד החובה והמצוה שבדבר מותר לאבל לצאת מביתו לקלפי כדי להצביע.
- (בענין המצוה והחובה להשתתף בבחירות לכנסת כתבתי 10 מקורות כאן בדף המצורף)
- 4] מכל מקום יצא האבל בלילה ולא ביום לקלפי ולא יצא יחידי, כי האבל צריך שמירה (ברכות נד:) אלא בלווי עוד אדם אחד.
- 5] אם ילך בנעליים, אז ישם עפר בנעליים, כפי שכתב הט"ז יו"ד שפב, ס"ק א.
- 6] וראיתי שכך כבר פסק הרה"ג הרב עובדיה יוסף שליט"א: "מותר, שישימו עפר ברגליהם." וכן ראיתי שפסק ראש ישיבת "עטרת כהנים", הרה"ג שלמה אבינר שליט"א: "מותר למי שיושב שבעה, ללכת לקלפי ולהצביע בבחירות."

לסיכום הלכה למעשה

1. לכתחילה יש לתקן שאבל היושב שבעה יכול לתת יפוי-כח ויצביע מביתו.
2. מותר לאבל היושב שבעה לצאת מביתו בלילה לקלפי כדי להצביע בבחירות (לכנסת), כיון שיש בזה צורך וזה דבר אבד (אחרי השבעה אי אפשר עוד להצביע) ויש בזה משום חובה ומצוה.
3. אם ילך בנעליים ישם עפר בנעליו ולכתחילה ילך בנעליים שאינם של עור.
4. ילך ישר לקלפי ועדיף במכונית ולא ילך האבל יחידי אלא בלווי עוד אדם ("שומר") ויזהר מקלות-ראש ושיחה מיותרת וטוב שיקח עמו משניות (או ספר תהילים) וילמד לע"נ הנפטר בזמן ההמתנה בתור ויחזור מיד לביתו ולא יתעכב שלא לצורך.

10 מקורות למצוה ולחובה להשתתף בבחירות לכנסת

ערך: הרב דוד אברהם ספקטור

(1) דברים פרק יז

(יד) כי תבא אל הארץ אשר היא א- להיך נתן לך וירשתה וישבתה בה ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי. (טו) שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא.

(2) דברים פרק יב

(כ) כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאנה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר.

(3) העמק דבר (הנצי"ב – הרב נפתלי צבי יהודה – מוולוז'ין)

ואמרת - אין הפירוש 'אמירה' כמשמעו בפה, אלא כלשון 'ואמרת אוכלה בשר' וכדומה. אכן לפי לשון זה היה במשמע שאין זה מצוה במוחלט למנות מלך אלא רשות, כמו ואמרת אוכלה בשר. הרי ידוע בדברי חז"ל דמצוה למנות מלך ואם כן למאי כתיב 'ואמרת' ? ונראה דמשום דהנהגת מדינה משתנה אם מתנהג עפ"י דעת מלוכה או עפ"י דעת העם ונבחריהם. ויש מדינה שאינה יכולה לסבול דעת מלוכה. ויש מדינה שבלא מלך, הרי היא כספינה בלי קרבינט. ודבר זה אי-אפשר לעשות על-פי הכרח מצות עשה. שהרי בענין השייך להנהגת הכלל, נוגע לסכנת-נפשות שדוחה מצות עשה, משום הכי לא אפשר לצוות בהחלט למנות מלך כל-זמן שלא עלה בהסכמת העם לסבול עול מלך. ...והוא ודאי אי אפשר לפרש שאין בו מצות עשה כלל אלא כמו 'ואמרת אוכלה בשר'...וזבחת מבקרך שאינו אלא לאו הבא מכלל עשה שלא לאכול בלי שחיטה. הכא נמי נימא דהכי פירושו: שום תשים עליך מלך אשר יבחר... לא תוכל... דוקא אשר יבחר...מכל מקום אין הסנהדרין מצווין עד שיאמרו העם שרוצים בהנהגת מלך. משום הכי כל משך שלוש מאות שנה שהיה המשכן בשילה, לא היה מלך והיינו משום שלא היה בזה הסכמת העם.

(4) רמב"ם הלכות מלכים א,ג

אין מעמידים מלך בתחילה אלא על פי בית-דין של שבעים זקנים ועל פי נביא.

(5) רמב"ם פירוש המשניות כריתות א,א

הסכימו על אחד מהם, או שנגררו אחריהם הרוב או מינוהו סנהדרין או נביא או כהן גדול, באיזה צד שיזדמן לעלות המלוכה ביד אחד מהם, הרי זה נמשח בשמן המשחה.

(6) רדב"ז (על הרמב"ם הלכות מלכים ג,ח)

כל המורד המלך ישראל - ...והאי מלך היינו שהומלך על פי נביא או שהסכימו עליו כל ישראל.

(7) שו"ת משפט כהן, עמ' שלו, שלח (הראי"ה קוק)

לענין משפט המלוכה, שנוגע להנהגת הכלל, ודאי גם שופטים מוסכמים ונשיאים כלליים במקום מלך הם עומדים. לשון הרמב"ם בפרק ד' דסנהדרין הלכה י"ג: "ראשי גלויות שבבבל במקום מלך הן עומדים ויש להם לרדות את ישראל בכל מקום." וקל וחומר שנשיאים המוסכמים באומה בזמן שהיא בארצה ושלטונה, באיזו מדרגה שהיא, שהועמדו בשביל הנהגת האומה...אותם שהוסכמו בעמדתם לכתחילה בשביל האומה בהנהגת הכללית, גם הארצית, כמלכי בית חשמונאי, וגם נשיאיהם, פשיטא דלא גריעי מראשי גלויות שבבבל.

(8) רמב"ם הלכות מלכים ג,ט: אם גזר המלך לבטל מצוה, אין שומעין לו

(9) שולחן ערוך חושן משפט סימן קסג סעיף א

כופין בני העיר זה את זה, (אפילו מעוט כופין את המרובים), לעשות חומה, דלתים ובריה לעיר; ולבנות להם בית הכנסת; ולקנות ספר תורה נביאים וכתובים, כדי שיקרא בהם כל מי שירצה, מן הצבור. הגה: וה"ה לכל צרכי העיר

וכופין בני העיר זה את זה להכניס אורחים ולחלק להם צדקה וליתן בתוך כיס של צדקה...כל צרכי צבור שאינן יכולין להשוות עצמו, יש להושיב כל בעלי בתים הנותנים מס ויקבלו עליהם שכל אחד יאמר דעתו לשם שמים, וילכו אחר הרוב. ואם המעוט ימאנו, הרוב יכולין לכופו אותן אפילו בדיני גוים, ולהוציא ממון על זה, והם צריכין לתת חלקם. והמסרב מלומר דעתו על פי החרם, בטלה דעתו ואזלינן בתר רוב הנשואים האומרים דעתן.

(10) שו"ת אורח משפט ס' ב' (הראי"ה קוק)

לא מצאתי שום יסוד לערעורו של הרב המערער על הבחירות היחסיות, מאחר שנעשו ע"פ רוב הציבור...ועצם הטענה שהנבחרים מצד חלק אחד, אינם יכולים להיות בכלל המנהיגים את הרוב שלא בחרו בהם, הלא מופרכת היא מיסוד הבחירה הראשונה של שופטי ישראל שבעים הזקנים, דאמרינן בסוגיא דסנהדרין שנבחרו ששה מכל שבט, והרי אחר-כך כולם ביחד דנו את הכלל. ודמי ממש לבחירה היחסית שכל חלק מהציבור המסומן באיזה חילוק מיוחד בוחר את באי כוחו, ואחר-כך כולם מנהיגים את הציבור בכללו...על-כל-פנים רואים אנו שזו היא מדתה של תורה, לבחור ממונים מכל חלק רשום מן הציבור, וחוזרים אחר-כך כל הנבחרים ומנהיגים ביחד את הצבור כולו. בעסק רבים ושלוש הציבור בכללו, שאין לנו דרך יותר רצויה כי אם שתהיה כל מפלגה מפויסת על ידי מה שתדע שיש לה בא כחה ומהפך בזכותה בהנהגת הציבור, שזהו דבר שאי-אפשר כי אם על פי הבחירה היחסית.